

УДК 621.791.927.7

Микола Підгурський, Микола Грещук

Тернопільський національний технічний університет ім. Івана Пулюя, Україна

МІЦНІСТЬ ЗВАРНИХ З'ЄДНАНЬ ПРИ ПОНИЖЕНИХ ТЕМПЕРАТУРАХ ЕКСПЛУАТАЦІЇ

Mykola Pidgurskyu, Mykola Greshchuk

STRENGTH OF WELDED JOINTS AT LOW TEMPERATURE MANUAL

Основними причинами, що зумовлюють виникнення крихких руйнувань, є низька температура експлуатації, холодноламкість сталі, дефекти зварювання і залишкові зварювальні напруження.

Основними критеріями оцінки опору крихкому руйнуванню елементів конструкцій служать критичні температури крихкості, руйнуючі напруження.

У залежності від критичних температур крихкості руйнування може бути трьох основних видів; в'язке, квазікрихке і крихке. Руйнуючі напруження σ_k використовуються для обґрунтування граничних розрахункових навантажень в елементах конструкцій при квазікрихких і крихких станах. Критерії механіки руйнування дають можливість зробити оцінку опору крихкому руйнуванню елементів конструкцій з тріщинами з урахуванням їх підростання в процесі циклічно навантаження. Критична температура, яка характеризує виникнення квазікрихкого стану в сталі, T_{k_1} може бути визначена за видом зламу (наприклад, в'язка частка - 50%), а критична температура, що характеризує виникнення крихкого стану, T_{k_2} - за рівністю руйнуючих напружень межі текучості сталі.

Залежність критичних температур від конструктивної форми, характеризується коефіцієнтом концентрації напружень α_σ . Збільшення коефіцієнта концентрації напружень приводить до істотного підвищення критичних температур. Найбільше підвищення T_{k_1} спостерігається при $\alpha_\sigma = 1 - 5$; T_{k_2} - при $\alpha_\sigma = 1 - 10$

При збільшенні товщини елементів критичні температури підвищуються монотонно, причому T_{k_2} підвищується дещо інтенсивніше, що призводить до скорочення температурного інтервалу.

Підвищення критичних температур крихкості сталі в конструкції обумовлено також видом навантаження, процесом зварювання і технологічними операціями. Динамічне навантаження конструкцій приводить до підвищення T_{k_1} , на 15-25 К, T_{k_2} на 30-50 К в порівнянні зі статичними умовами навантаження. Процес зварювання металевих конструкцій, що викликає зміну механічних властивостей у різних зонах з'єднання, і залишкові напруження, що виникають у зв'язку з цим та термопластичні деформації призводять до підвищення T_{k_1} , на 20 К, T_{k_2} на 30К.

Таким чином, для забезпечення надійності конструкцій (і, зокрема, для попередження крихких руйнувань) на стадії проектування необхідно враховувати основні фактори конструктивного (габаритні розміри, товщина, ширина елементів конструкції); технологічного (вибір матеріалу відповідно до умов експлуатації, способу та параметрів режиму зварювання) та експлуатаційного характеру.